

Список використаних джерел

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
2. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст. 91.
3. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11.07.2001р. № 2625-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – Ст. 254.
4. Про соціальні послуги : Закон України від 19.06.2003 р. № 966-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 45. – Ст. 358.
5. Бублик Г. В. Делегування повноважень місцевими органами влади: організаційно-правовий аспект : дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Г. В. Бублик; Нац. акад. держ. управ. при Президентові України. – К., 2005. – 178 с.
6. Козак Т.М. Європейська інтеграція та проблеми регіонів: навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. – 236 с.
7. Короткий оксфордський політичний словник / [За ред. І. Макліна, А. Макмілана]. – Київ : Основи, 2006. – 789 с.
8. Оболенський О. Державна служба : навч. посіб. / О. Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2006. – 274 с.
9. Онупрієнко А. М. Делегування державних повноважень місцевим органам влади: світовий досвід / А. М. Онупрієнко // Проблеми законності. – Вип. 102. – Харків : НЮАУ імені Я. Мудрого, 2009. – С. 28–35.
10. Французская республика: Конституция и законодательные акты. – М. : Прогресс, 1989. – 448 с.
11. Keating, M. J., Stevenson, L. M., Cairney, P. A., & Taylor, K. Does Devolution Make a Difference? Output and Policy Divergence in Scotland / M. J. Keating, L. M. Stevenson, P. A. Cairney & K. Taylor // Legislative. Journal of Legislative Studies, 2003. – P. 110-139.

Ключові слова: децентралізація, деволюція, делегування, деконцентрація, дивестування, публічна влада.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Кулі-Іванченко К. К.

Крушніцька Оксана Володимирівна

аспірант кафедри правосуддя
ЧНУ імені Юрія Федьковича

ДІЯЛЬНІСТЬ АДВОКАТА В КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Конституційне судочинство, в порівнянні з більш загальновідомими кримінальним, цивільним, господарським і навіть адміністративним процесами, має свої істотні риси, що в значній мірі і визначає

специфіку діяльності адвоката, який бере участь в конституційних справах. Змістом конституційної юстиції, як відомо, є забезпечення верховенства і прямої дії Конституції, захист прав і свобод людини і громадянина шляхом дослідження і тлумачення правових норм, головним чином, з позиції їх відповідності положенням Основного Закону України. Фактичні обставини з'ясовуються Конституційним Судом України (далі – КСУ) виключно в тому ступені, в якому вони можуть привести до оцінки конституційності закону або іншого нормативного акту, окремих його положень.

Звідси головне завдання адвоката – допомогти суддям КСУ з'ясувати всю глибину проблеми, зміст акту, який розглядається, або правової норми, привести переконливе правове і наукове аргументування на підтвердження позиції свого клієнта, сприяти знаходженню оптимального науково обґрунтованого рішення, а не займатися дослідженням фактичних даних або побудовою версій, які навіть і не стануть розглядатися цим судом.

Отже, роль адвоката в конституційному процесі зводиться, в основному, до консультування клієнта з питань права, тобто фактично до науково-дослідної роботи. Для цього необхідно бути тільки фахівцем по кримінальному, цивільному або інших галузях права. Гіпотетично адвокати можуть бути представниками сторін в будь-яких справах, які розглядаються КСУ. А оскільки адвокати можуть представляти як одну, так і іншу сторону у будь-якому вигляді судових справ, то в конституційному поєдинку цілком і можуть зустрічатися якраз два представники однієї юридичної професії адвоката.

Треба відзначити, що правила поведінки в КСУ мають свої особливості в порівнянні з основними правилами поведінки в суді.

1. Правила поведінки адвоката в Конституційному Суді України мають свої особливості в порівнянні з основними правилами поведінки в суді.

2. Завершальний виступ адвоката в конституційному процесі полягає в тому, щоб ще раз чітко, послідовно і переконливо, з урахуванням всіх доказів протилежної сторони і з'ясованих в ході судового розгляду проблем, професійно довести суддям позицію клієнта і свої аргументи по Ті обґрунтуванню, а також підкреслити суспільне значення питання, яке розглядається КСУ [1, с. 67].

Відповідно до пункту 9 статті 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [2], представництво – вид адвокатської діяльності, що полягає в забезпеченні реалізації прав і обов'язків клієнта в цивільному, господарському, адміністративному та конституційному судочинстві, в інших державних органах, перед фізичними та юридичними особами, прав і обов'язків потерпілого під час розгляду справ про адміністративні правопорушення, а також прав і обов'язків потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні.

Діяльність адвоката в конституційному судочинстві має ряд особливостей, пов'язаних з особливим місцем Конституційного Суду України в системі судових органів і цілями його діяльності: захисту основ конституційного ладу, основних прав і свобод людини і громадянина, забезпечення верховенства і прямої дії Конституції на всій території України.

Конституція України визначає, що єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні є Конституційний Суд. Цей орган вирішує питання про відповідність законів та інших правових актів Конституції України і дає офіційне тлумачення Конституції України та законів України.

Формами звернення до Конституційного Суду України є конституційне подання та конституційне звернення.

Конституційне подання — це письмове клопотання до Конституційного Суду України про визнання правового акта (його окремих положень) неконституційним, про визначення конституційності міжнародного договору або про необхідність офіційного тлумачення Конституції України та законів України [3, с. 212].

Конституційним поданням є також звернення Верховної Ради України про дачу висновку щодо додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту.

Конституційне звернення — це письмове клопотання до Конституційного Суду України про необхідність офіційного тлумачення Конституції України та законів України з метою забезпечення реалізації чи захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина, а також прав юридичної особи.

Порядок підготовки матеріалів до розгляду на засіданнях Конституційного Суду, порядок розгляду справ, основні правила етикету на пленарних засіданнях, інші питання внутрішньої діяльності Конституційного Суду врегульовані Регламентом Конституційного Суду України, що прийнятий Конституційним Судом 5 березня 1997 року.

Особливість доказової та іншої діяльності адвоката-представника у конституційному судочинстві полягає у тому, що його роль зводиться в основному до консультування клієнта з питань права і фактично до науково-дослідної роботи, що передбачає глибоке дослідження і розуміння Основного Закону [4], наукових доктрин, які стосуються проблем, що розглядається, світових тенденцій розвитку права та законодавства зарубіжних держав (в основному Суд не займається дослідженням фактичних даних та побудовою версій — фактичні обставини з'ясовуються лише тією мірою, якою вони можуть вплинути на конституційність нормативно-правового акту).

При складанні звернення до Європейського суду з прав людини адвокат повинен дотримуватися умов прийнятності звернень до Євросуду, зокрема дотримання вимог предметної та територіальної

юрисдикції, компетенції в часі та за колом суб'єктів, вичерпання внутрішніх засобів правового захисту, дотримання 6-ти місячного строку звернення [5, с. 89].

Європейський Суд не може надати заявнику юридичну допомогу на оплату послуг адвоката для підготовки первинної заяви. На подальшій стадії провадження, а саме після рішення Суду про повідомлення відповідного уряду про заяву для подання письмових зауважень, заявник може претендувати на отримання безкоштовної юридичної допомоги, якщо йому бракує коштів для оплати послуг адвоката, якщо надання такої допомоги Суд визнає необхідним для належного розгляду справи.

Таким чином, потрібно узагальнити, що процесуальним супротивником адвоката у Європейському суді виступає Урядовий уповноважений у справах Європейського суду з прав людини, що є посадовою особою, на яку покладено повноваження щодо забезпечення представництва України в Європейському Суді з прав людини під час розгляду справ про порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також інформування Комітету Міністрів Ради Європи про хід виконання рішень Суду.

Список використаних джерел

1. Деханов С.А. Западноевропейская модель организации адвокатуры: опыт и современное состояние: Монография. — М.: РУДН, 2014. — 200 с.
2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 № 5076-VI // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 27, ст. 282.
3. Баранов Д.П., Смоленський М.Б. Адвокатське право. Адвокатська діяльність і адвокатура в Україні. Підручник. 3-є изд. — К., 2012. — 340 с.
4. Конституція України від 28.06.1996 р. 254к/96-вр // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
5. Адвокатська діяльність. Навчально-практичний посібник / За заг. ред. к.ю.н. В.Н. Буробіна. К.: «ІКФ», 2013. — 260 с.

Ключові слова: конституційне судочинство, конституційний суд України, адвокат, конституційне подання, конституційне звернення.

Науковий керівник: д.ю.н, Щербанюк О. В.